

Tuija Huttu

TOIMIVA SOPIMUS TALLIPAikkoJEN VUOKRAAMISESSA

Liiketalouden koulutusohjelma

2015

TOIMIVA SOPIMUS TALLIPAikkojen VUOKRAAMISESSA

Huttu, Tuija
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
maaliskuu 2015
Ohjaaja: Salomaa, Timo
Sivumäärä: 32
Liitteitä: 2

Asiasanat: tallipaikka, tallipaikan sopimus, laidunpaikka

Työssä käsitellään hevostallien tallipaikkojen vuokraamisen sopimuksen sisältöä. Työn tarkoituksena on selvittää hevosenomistajille ja talliyrittäjille tallipaikan vuokraus sopimusta syvällisemmin. Työssä kerrotaan Suomen lainsäädännöstä, joka määrittelee sopimuksen sisällön raameja.

Työ tehtiin yhteistyössä Hevosenomistajienkeskusliiton kanssa. Työssä hyödynnettiin toiminnanjohtajan Mitja Nummenmaan kokemuksia haastattelun muodossa. Suomen hevosenomistajienkeskusliitolla on hevosalan suurin sopimus pohjien tietokanta ja liiton jäsenet konsultoivat sitä sopimuksien laatimisen yhteydessä.

Työ pohjautuu Suomen lainsäädäntöön, oikeudelliseen kirjallisuuteen, Mitja Nummenmaan haastatteluun sekä työn kirjoittajan omiin kokemuksiin, jolla on ammatillinen koulutus hevososalta. Työn tarkoitus on antaa ohjeita ja neuvoja hevosalan sopimushallintoon sekä helpottaa talliyrittäjän ja hevosenomistajan sopimuksen laatimista.

WORKING CONTRACT OF RENTING STABLEPLACES

Huttu, Tuija

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Business

March 2015

Supervisor: Salomaa, Timo

Number of pages: 32

Appendices: 2

Keyword: stableplace, stablesplace contract, field place

The purpose of this thesis is to tell more information about contracts renting stables. This thesis is a guide to horse owners and stable owners. This thesis tells you about Finnish law regarding the possession of a horse or a stable, and how it shapes the frames of contracts.

The work was done in co-operation with Suomen hevosenomistajien keskusliitto. Director Mitja Nummenmaa was interviewed for his experience in the field. Suomen hevosenomistajien keskusliitto has the largest database of contract forms from this field and members of the union consult it when forming contracts.

This thesis bases on Finnish law, juridical literature, the interview with Mitja Nummenmaa and personal experience of the writer who has an education in the field of horses. The purpose of this thesis is to give guidance and advice on equine contract management and to ease forming a contract between a horse owner and stable owner.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	SOPIMUS.....	6
2.1	Hevonen osana sopimushallintoa.....	6
2.2	Sopimuksen sisältö.....	7
2.3	Pätemätön sopimus	9
2.4	Talli- ja laidunpaikan vuokraussopimuksen sisältö	11
2.5	Sopimuksen osapuolten velvollisuudet, vastuut ja oikeudet.....	14
2.6	Tallipaikan vuokrauksen maksuhäiriöt sekä niiden vaikutus	17
2.7	Vahingonkorvaus	19
3	ELÄINSUOJELULAIN MÄÄRÄYKSET	22
3.1	Eläinsuojelulaki 4.4.1996/247	23
3.2	Eläinsuojeluasetus 7.6.1996/396.....	24
3.3	Valtioneuvoston asetus 10.6.2010/588	25
3.4	EU-säädökset	26
4	RIITATILANTEET.....	28
4.1	Yleisimmät haasteet ja ongelmat	29
4.2	Epäselvyyksien välttäminen.....	29
5	LOPPULUKU	30
	LÄHTEET	31
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tässä työssä käsitellään tallipaikkoihin ja laidunpaikkojen liittyvää sopimushallintoa. Työn tarkoituksena on antaa lukijalle käsitys siitä miten tehdä toimiva sopimus talli- ja laidunpaikkojen vuokraamiseen. Työ käsittelee määräyksiä, vakiintuneita käytäntöjä ja lainsäädäntöä sopimuksen taustalla. Työssä vastataan siihen, mitä talliyrittäjän ja hevosenomistajan tulee ottaa huomioon sopimusta laadittaessa. Työn tarkoitus on tutkia syvällisemmin sitä, miksi tallipaikan sopimukseen vaaditaan tietynlainen sisältö. Työ kertoo myös mitä velvollisuuksia talliyrittäjällä on pelkästään jo eläinsuojelulain puitteissa. Käsittelyssä ovat myös riitatilanteet ja ongelmakohdat.

Suomessa on jo pitkään tehty sopimuksia tallipaikkojen- ja hevosten vuokraamisesta, leasingista tai myymisen yhteydessä kauppakirjojen muodossa. Viime vuosina ovat suurissa määrin yleistyneet yhteisomistuksessa olevat hevoset niin kutsutut ravikimpat, joissa hevosella voi olla satoja omistajia. Samoin myös hevostalouden kehittyessä tehdään sopimuksia syntymättömistä varsoista tai tammojen vuokraamisesta varsan tekoa varten. Hevosten ostotapahtumiin voi liittyä nykyään myös varsotusoptioita, jolloin hevosen myyjä saa teettää tammalla varsan korvauksena osana myyntihintaa.

Suomessa yleisimmät sopimuspohjat löytyvät Hevosenomistajakeskusliiton kautta. Siksi tämä työ tehtiin yhteistyössä liiton kanssa, saaden näin ollen ajankohtaista tietoa sopimukseen liittyvästä problematiikasta. Hevosenomistajakeskusliitto tarjoaa jäsenilleen sopimuspohjat ilmaiseksi ja tarvittaessa myös neuvontaa niiden täyttämiseen liittyen. Työssä on haastateltu Hevosenomistajien keskusliiton toiminnanjohtajaa Mitja Nummenmaata. Liitto onkin yksi taho, joka on ollut mukana jakamassa tietoa sopimusten tekemisen tärkeydestä. Talli- ja laidunpaikkojen vuokraussopimusten taustalla ovat eläinsuojelulaki ja sopimusoikeus.

Hevostalouden tallipaikkojen tai laidunpaikkojen vuokraukseen ei ole olemassa suoranaista lakia määrittelemään niiden sisältöä. Sopimusten sisältö koostuu oikeudellisista lähteistä ja vakiintuneista käytänteistä alalla. Tässä työssä on hyödynnetty sopimushallinnon kirjallisten lähteiden lisäksi eläinsuojelulakia, Hevosenomistajakes-

kusliiton toiminnanjohtajan Mitja Nummenmaan haastattelua sekä työn kirjoittajan kahdenkymmenen vuoden kokemusta hevostaloudesta harrastajana. Tämän lisäksi kirjoittajalla on ammatillinen koulutus ja työkokemusta työntekijänä hevostaloudesta. Näin ollen kirjoittajalla on näkemys niin hevosenomistajan kuin talliyrittäjänkin asemasta.

2 SOPIMUS

Sopimus määritellään kahden tahon välille syntyneeksi sitovaksi toimeksi. Usein sopimuksen syntymiseksi luetaan kahden osapuolen allekirjoittama asiakirja, mutta aina ei näin ole. Sopimuksia voidaan tehdä suullisesti tai lainsäädännön puitteissa voidaan olettaa sopimuksen syntyyn kahden tahon välille tiettyjen seikkojen täytyessä. Esimerkiksi lain puitteissa voidaan katsoa työsopimuksen syntyneen, mikäli kahden tahon välillä työsopimukseen vaadittavat tunnusmerkit täyttyvät.

2.1 Hevonen osana sopimushallintoa

Hevonen on aikojen saatossa kesyynyt ihmisen seuralaiseksi, mutta silti sillä on olemassa samoja vaistoja kuin esi-isillään. Alun perin hevonen on ollut ihmisille ravintoa. Ihmiset ovat olleet hevosille saalistajia. Hevosten kanssa työskennellessä tulee muistaa, että se on edelleenkin saaliseläin ja sillä on saaliseläimen vaistot. (Viranta-Kovanen S. & Mannermaa K. 2013, 25) Nämä vaistot ja luontaiset käytösmallit saattavat vielä tänäkin päivänä aiheuttaa ihmiselle hämmästyksiä ja jopa ongelmia. Nykypäivän hevoset voivat esimerkiksi kaivella lumen alta ruokaa ja paeta pelottavasta tilanteesta samoin kuin esi-isänsä. Uteliaat varsat voivat laimella kokeilla aitojen kestävyyttä ja yrittää kömpiä aidan välistä tai aidan alta toiseen tarhaan. Hevoset elävät luonnossa suurissa laumoissa, joten yksinäinen hevonen voi karata tarhasta kaivatessaan naapurihevosen seuraa. (Kaimio 2004, 10-11)

Nykyajan hevostallit ovat kaukana sellaisesta ympäristöstä, jossa hevoset ovat alun perin eläneet. Ne ovat eläneet suurissa alle 20 hevosen laumoissa vapaana. Ne ovat

käyttäneet koko päivän ruuan etsimiseen, joten voidaan olettaa, että hevosen liikunnan tarve on suuri. Hevoset ovat syöneet koko päivän pikkuhiljaa, etsien samalla kokoajan ruokaa. Nykyajan talleissa hevoset ulkoilevat usein yksin pienessä tarhassa ja saavat ruokaa muutamia annoksia päivässä. Hevosilla voi olla liikaa energiaa ja ne voivat kaivata lajiseuraa. Hevosen yrittäessä täyttää näitä tarpeitaan se voi aiheuttaa talliyrittäjälle hankaluuksia. Hevosyrittäjän tulee ottaa huomioon hevosen luontaiset taipumukset jo yrityksensuunnittelu vaiheessa, mutta myös sopimuksia tehdessä. Esimerkiksi kuka korvaa rikkoontuneet aidat, jos vuokrapaikalla oleva hevonen toistuvasti rikkoo aidat ja pahimmassa tapauksessa karkaa aiheuttaen vaaraa muille. (Kaimio 2004, 11)

Sopimuksia solmittaessa talliyrittäjän tulee olla valveutunut siitä, mistä hevonen on alun perin lähtöisin. Talliyrittäjän tulee ottaa huomioon hevosen lähtökohdat. Ihminen on saalistanut sitä pelloilta alun perin ravinnoksi. Vaikka nykypäivän hevoset klipattuine karvoineen tai vammaisten terapiaratsuina tuntuvat olevan kaukainen muisto entisaikojen hevosista, tulee silti muistaa, että niiden näennäisen luottamuksen ja käyttäytymistapojen alla on luontaiset vaistot. Ajan saatossa ihminen on onnistunut vain kouluttamaan hevosesta itselleen suotuisen apulaisen ja ystävän. Silti siinä vaiheessa, kun sen luontaista käytöstä aletaan rajoittaa liikaa palaa hevonen nopeasti sisimpiin vaistoihinsa, jolloin se eli vapaana, syöden ja liikkuen koko päivän isossa laumassa. Moni hevonen voi myös olla ihmisen kanssa mitä rauhallisin ja tottelevaisin ystävä, kun taas laitumella laumassa se voi olla hierarkiassa korkeimmassa asemassa painien rajusti muiden hevosten kanssa. Koska hevoset ovat eläviä olentoja, kaikkia niiden toimintoja ei voida ennustaa. Näin ollen hevosen luontainen taipumus ja alkuperä tuleekin aina muistaa hevostalouden sopimushallinnossa. Tämä tuokin haasteita talliyrittäjälle ja hevosenomistajalle.

2.2 Sopimuksen sisältö

Sopimusta luodessa tulee laittaa merkille, että osapuolia sitovat myös muut asiat kuin sopimusasiakirjaan kirjoitetut seikat. Sopimuksen tekijöitä sitovat lainsäädännön lisäksi myös sopimuksen luontatilanteessa vaihdettu kommunikaatio. Kauppaa tehdessä myyjän tulee antaa rehellistä informaatiota kaupan kohteesta. Virheelliset tiedot

voivat johtaa virhevastuuseen. (Hemmo 2009, 25-26) Tallipaikan vuokrasopimusta luodessa tulee tallinpitäjän antaa vilpittömästi oikeita tietoja vuokrattavasta tallipaikasta ja tallin toiminnasta. Tallipaikan vuokrasopimukseen harvoin merkitään esimerkiksi tarhaavatko hevoset yksin ennalta osoitetussa paikassa vai laumassa muiden kanssa. Silti tieto tarhausjärjestelyistä on oleellinen tallipaikan vuokrausta harkitsevalle hevosenomistajalle. Vuokrasopimusta solmivan hevosenomistajan hevonen voi olla kymmenien tuhansien arvoinen, jolloin hevosenomistaja voi riskien minimoimiseksi haluta, että se on tarhassa yksin.

Periaatteessa kaikki sopimusta edeltävät neuvottelut ja kommunikaatiot ovat sopimuksellisesti osapuolia sitovia. Tallipaikan vuokraamiseen ei yleensä liity samankaltaisia neuvotteluita, kuin liiketaloudellisesti yritysten neuvotellessa sopimuksista, joiden tarkoitus on neuvotella kumpaakin osapuolta tyydyttävä sopimus. Tallipaikan vuokraamisessa talliyrittäjä on yleensä laatinut sopimuksen, johon hevosenomistaja joko suostuu tai ei. Tallipaikan vuokraamisessa sopimuksia harvoin muokataan yksilöllisiksi tai ehdoista neuvotellaan. Mutta ennen sopimusten kirjoittamista tallipaikankin kohdalla käydään silti aktiivista kommunikaatiota. Yleensä hevosenomistaja tulee katsomaan paikan ennen sopimuksen kirjoittamista, jolloin talliyrittäjä kertoo paikasta ja tallin menettelytavoista. Se on sopimusta edeltävää neuvottelua, jossa talliyrittäjän ja hevosenomistajan tulee antaa vilpittömää informaatiota, joka sitoo kumpaakin osapuolta. KKO:n ratkaisusta on yleisluontoisia toteamuksia, joiden mukaan sopimusneuvotteluissa toinen osapuoli ei saa tulla harhaanjohtetuksi tai muuten kärsiä vahinkoa. Sen osapuolen jonka luottamusta tai perusteltuja odotuksia on loukattu, on oikeutettu sopimuksentekorikkomuksen korvauksiin. (Hemmo 2009, 123)

Karsinapaikkojen vuokraamisen suhteen, neuvotteluissa tai informaation vaihdossa harhaanjohtettu hevosenomistaja tuskin vaatii korvausta sopimuksentekorikkomuksesta, jos sopimusta ei ole vielä solmittu. KKO:n toteamus kuitenkin osoittaa, kuinka tärkeää on noudattaa vilpittömää informaation vaihtoa myös ennen sopimuksen solmimista. Mikäli talliyrittäjä harhaanjohtavin tiedoin yrittää tehdä tallipaikasta markkinointimielessä houkuttelevamman, on se sopimusoikeudellisesti rangaistava teko. (Hemmo 2009, 123) Useat ihmiset eivät koe tehneensä mitään väärä hieman muutelllessaan faktoja markkinointitilanteessa. Mielestäni juuri tähän seikkaan tulisikin kiinnittää huomiota tallipaikan sopimuksissa riittaisan ilmapiirin välttämiseksi tule-

vaisuudessa. Omien kokemuksieni mukaan paikkaa kehutaan ja suullisesti luvataan-kin paljon enemmän kuin todellisuudessa ollaan valmiita tekemään. Tallipaikan sopimukset ovat yleensä lyhytikäisiä eikä niihin voida merkitä jokaista yksityiskohtaa. Siksi suullisella keskustelulla ennen sopimuksen solmimista onkin erittäin suuri merkitys kokonaisuutta ajatellen.

Talliyrittäjien olisi myös hyvä pohtia etukäteen, jos heillä on vuokralaista rajoittavia seikkoja. Ne tulisi kertoa etukäteen ennen sopimuksen solmimista. Esimerkiksi eräässä tallissa oli äärimmäisen tiukat aukioloajat, joista talliyrittäjä ei kertonut etukäteen mitään. Asia ilmeni käytännössä. Aukioloajat eivät noudattaneet normaaleja hevosalalla vakiintuneita aukioloaikoja, jolloin hevosenomistaja oletti tallin olevan auki suunnilleen samoja aikoja, kuin hevosalleilla on tapana.

Sopimuksen syntymisen taustalla on kummallakin osapuolella useimmiten tietoa sitoutumistoimista, joita toisen osapuolen halutaan noudattavan. Näistä sitoutumistoimista syntyy sopimus pohja. Sitoutumistoimilla on selkeä funktio; tallinomistaja haluaa tuoda esille tallin säännöt ja määrittellä maksumenettelyt tallipaikasta, kun taas hevosenomistajan tavoite on saada rahoillensa vastinetta tallinkäytön suhteen. Useimmiten sopimusten osana on taloudellista toimintaa, jolloin maksujärjestelyt ovat tärkeä osa sopimuksen sitouttamistoimia. (Hemmo 2009, 26)

Helsingin hovioikeus 13.11.2014, tuomio 13.11.2014 nro 2172, dnro S 14/109 päätöksen mukaan kiinteistön vuokrauksen lakia sovelletaan silloin kun talliyrittäjä vuokraa koko tallin kiinteistön omistajalta. Tässä tapauksessa tallinpitäjä useimmiten suorittaa kiinteistössä liiketoimintaa. (Hovioikeus: Hevostallin vuokralaiset olivat vastuussa homevaurioista. 2014)

2.3 Pätemätön sopimus

Sopimuksen luomisen jälkeen on silti muita seikkoja, joiden vuoksi se voidaan katsoa pätemättömäksi. Pätemättömyys voi johtaa korvausvastuisiin tai esimerkiksi käytännössä irtisanomisajan muutokseen. (Hemmo 2009, 123) Useimmiten irtisanomisaika on yhden kuukauden, joissain paikoissa 14 vuorokautta tai kaksi kuukautta. Pä-

temättömän sopimuksen myötä voi olla, että irtisanomisaikaa ei ole ollenkaan vaan sopimusoikeudellisesti voidaan katsoa sopimus purkautuneeksi tai pätemättömäksi. Tällöin osapuolet voivat välittömästi irtautua sovitusta sopimuksesta ja lähteä omille teilleen.

Sopimuksia solmittaessa tulee kummankin osapuolen olla täysivaltaisia ja oikeutettuja solmimaan sopimuksia. Alaikäisen kanssa ei saa solmia tallipaikan vuokraussopimusta. Jommankumman osapuolen ollessa epävarma, tulee täysi-ikäisyys varmistaa. Silloinkin kun sopimuksen toinen osapuoli on julistettu oikeustoimikelpoiseksi voi hänen edustajallaan edelleen olla oikeus tehdä sopimuksia hänen lukuunsa. (Hemmo 2009, 189)

Sopimusasiakirjan katoaminen ei tarkoita sopimusvastuun häviämistä. Sopimuksen kumpikin osapuoli ovat siltikin velvoitettuja noudattamaan sovittuja ehtoja. (Hemmo 2009, 26) Joissain tapauksissa voidaan olettaa, että osapuolten olisi tullut tietää lainvaatimuksista tai muutoseikoista. Tietyissä tapauksissa puolestaan muutoseikan puuttuminen tai lainvastaisesti sopiminen on voinut tapahtua osapuolten tietämättä. Jos toinen osapuoli on selkeästi asiantuntijaroolissa, voidaan olettaa, että hänen olisi tullut tietää pätevän sopimuksen periaatteista. Tällöin esimerkiksi korvausvastuu siirtyy asiantuntijaroolissa olevalle henkilölle. Kumpaakin osapuolta sitoo seikka, jonka mukaan osapuolen voidaan olettaa tienneen. (Hemmo 2009, 131-132) Sellainen seikka voi olla esimerkiksi etukäteen esitetyn karsinapaikan tarkistaminen. Mikäli karsinassa esiintyisi kohtia, joihin hevonen voi loukata itsensä, voitaisiin hevosenomistajan olettaa huomanneen ne huolellisessa tarkistuksessa. Näin ollen talliyrittäjä ei olisi vastuussa sattuneesta vahingosta.

Ilmaisuerehdys voi myös tehdä sopimuksen pätemättömäksi. (Hemmo 2009, 131) Tallivuokrasopimuksessa maksutietojen kohdalla esimerkiksi maksu määrästä on voinut jäädä yksi nolla pois tai liikaa, jolloin selkeästi voidaan osoittaa olleen ilmaisuerehdys, koska hinta olisi tavanomaisesta tallipaikan vuokrasta selkeästi poikkeava. Tällaisessa tilanteessa kummankin osapuolen tulee noudattaa sitä sopimusta mitä voidaan olettaa osapuolten oikeasti sopineen. Jos talliyrittäjällä on jäänyt maksutiedoista pois yksi numero ja sopimuksessa lukee esimerkiksi 40€, voidaan olettaa asian olevan ilmaisuerehdys ja hinnan olevan todellisuudessa 400€.

Sopimuksia suojaa myös vilpittömän mielen suoja. Vilpillinen menettely tarkoittaa sitä, että osapuoli on tiennyt tai olisi pitänyt tietää seikasta, joka oleellisesti vaikuttaa sopimuksen tekemiseen. Vilpittömän mielen suojaan tulee hankaluuksia, jos siihen liittyy kolmas osapuoli. Voi olla, että vilpillisesti menettelyt osapuoli ei olekaan sopimuskumppani vaan kolmas osapuoli, joka on toiminut esimerkiksi asiantuntijaroolissa, muttei silti ole osana sopimusta. (Hemmo 2009, 181) Tästä asetelmasta käy esimerkkinä tilanne, jossa joku muu on sopinut tallipaikan vuokraamisesta niin, ettei talliyrittäjä ollut paikalla. Kolmas osapuoli on voinut liittää sopimukseen seikkoja, joita talliyrittäjä ei voi toteuttaa. Tällaista kuitenkin tapahtuu harvemmin, koska yleensä sopimuksen solmivat suoraan talliyrittäjä ja hevosenomistaja. Kolmannen osapuolen osallisuus voi tulla kysymykseen, kun sopimuksen solmivat tallinomistaja ja hevosenomistaja, mutta tallin hoidosta huolehtii palkattu työntekijä. Tällöin on mahdollista, että tallinomistaja voi sopia ehdoista, joita tallityöntekijä ei pysty noudattamaan. Siinä tapauksessa sopimuksen vastuu on tallinomistajalla.

2.4 Talli- ja laidunpaikan vuokraussopimuksen sisältö

Talli- tai laidunpaikan vuokraussopimus kannattaa aina tehdä kirjallisesti. Suullinen sopimus on yhtä pätevä, mutta sovittuja asioita on usein hankala todistaa. Toinen osapuoli voi olla myös unohtanut osan sovituista asioista. Suomen oikeudessa ei ole määritelty tiettyjä muotovaatimuksia vaan sopimukset saavat olla vapaamuotoisia. Tietyillä muotovaatimuksilla voi kuitenkin olla selkeyttäviä merkityksiä. Kuluttajan ja elinkeinoharjoittajan solmiessa sopimusta on Suomen lainsäädännöllä osittain kuluttajaa enemmän suojaavia merkityksiä. (Hemmo 2009, 109-110)

Koska Suomen lainsäädännössä hevonen luetaan irtaimeksi, voidaan olettaa, että palveluiden suhteen sovelletaan kuluttajasuojalakea. Kirjallisuudesta ei löydy tarkkaa määritelmää sille mitä lakia sovelletaan tallipaikkojen vuokrauksessa. Viittauksia oikeustapauksista voidaan kuitenkin havaita. Hallituksen esityksessä eduskunnalle kuluttajasuojalain muuttamisesta ja eräissä siihen liittyvissä laeissa mm. HE 360/1992 kohdassa 3.2.6. Palveluksen yhteydessä aiheutuneet omaisuusvahingot ker-

rotaan KKO 1991:65 ratkaisusta, jossa oikeus on käsitellyt korvausvastuuta. Tapauksessa osapuolina olivat hevosenomistaja ja talliyrittäjä/valmentaja. Talliyrittäjälle oli tuotu hevonen valmennukseen ja hoidettavaksi hevosenomistajan toimesta. Hevonen oli vahingoittunut ja oikeus katsoi hevosenvalmentajan olevan korvausvastuussa. Tapausta käsitellään tarkemmin vielä vahingonkorvauskappaleessa. Hallituksen esityksessä viitataan siis siihen, että tallipaikan vuokrauksen sopimukset kuuluvat kuluttajapalvelusopimuksien piiriin. (Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kuluttajansuojalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 360/1992)

Halila ja Hemmo mainitsevat hallituksen esityksestä, jonka mukaan 8:1§ pykälän palvelusopimukseen luetaan muun muassa eläinlääkärin palvelukset ja lemmikkieläinten trimmaushoito. Hevonen ei ole kotieläin, muttei puhtaasti lemmikkieläinkään, mutta voidaan silti olettaa hevosen ajautuvan jaottelun mukaan lemmikkieläinten ryhmään. (Halila & Hemmo 2008, 93)

Sopimuksen kielen merkitystä ei voi olla korostamatta. On harkittava tarkkaan millä tavalla asiat ilmaistaan, jotta ne tarkoittavat niin hevosenomistajalle kuin talliyrittäjällekin samaa asiaa. Lähtökohtaisesti samaa tarkoittava asia voi muuttua erilaisiksi kuulijan korvissa. Siksi sopimuksissa tulisi asiat merkitä kielellä, joka jättää mahdollisimman vähän tulkinnan varaa. (Haapio & Järvinen 2014, 318) Yksi esimerkki vahingonkorvaus tapauksesta on kuluttajariitalautakunnan ratkaisema päätös, joka tulee myöhemmin kappaleessa 3.6 vahingonkorvaus. Siinä hevosenomistaja ja talliyrittäjä olivat eri mieltä siitä, oliko talliyrittäjä omistajan kieltelystä huolimatta tarhannut hänen hevostaan muiden hevosten kanssa aiheuttaen tapaturman ja lopulta hevosen lopettamisen. Tapauksessa ei kerrottu mikä oli osapuolten sopimus tai miten ja missä tarhauksesta oli sovittu. Tallipaikan vuokrasopimusta solmittaessa tulisi muistaa, että kuten kyseisessä esimerkkitapauksessa tarhaamispäätöstä oli hankala todistaa, koska se oli suullisesti sovittu. Lähtökohtaisesti sopimuksessa voisi olla siis kohta, jossa lukisi, että hevosenomistajalle on ennalta näytetty hänen hevosen käyttöönsä tuleva karsina ja tarha.

Yritysten sopimus- ja vastuuketjut kirjassa puhutaan sopimuskielestä. Siinä pohditaan kuinka hyvin erikoisalan kieli on mukautunut sen alan tarpeisiin. Kirjassa kerrotaan, kuinka sopimuksia solmittaessa käytetään esimerkiksi ilmaisuja "...tarkoitaa

sopimuksella tässä sitä, että...” tai “..sopimuksellahan ei tarkoiteta sitä, että..”. Nämä ilmaisut ovat tarkentamassa erikoisalan sanastoja, jolloin kummallekaan osapuolelle asiat eivät jää väärin ymmärretyiksi. (Haapio & Järvinen 2014, 322) Tallipaikan sopimukset ovat siitä erilaisia, että niitä harvoin solmivat ihmiset, jotka eivät ymmärtäisi sopimuksen erikoissanastoa. Hevosalalla tallipaikkoja vuokraavat ihmiset, joilla on jo kokemusta harrastuksesta. Aloittelijat harrastavat ratsastuskouluissa tai vuokraavat muiden omistamia hevosia, joten sanasto ja tapakäyttäytyminen tulevat tutuksi suurimmalle osalle. Murto-osa on niitä tapauksia, joissa perheeseen ostetaan heti hevonen, jonka kanssa aletaan harjoitella asioita alusta alkaen. Hevosalan erikoissanastokin sopimuksissa toki esiintyy esimerkiksi täyshoidon merkityksessä.

Sopimukseen tulee merkitä mitä tallipaikka sisältää. Joillakin talleilla tallipaikan vuokraukseen sisältyy myös tietty määrä tallintekovuoroja. Vuorojen määrä, ajankohta ja niistä sopiminen on syytä merkitä sopimukseen tai tallin sääntöihin jolloin se on selkeä ja tasapuolinen kaikkia kohtaan. Sopimuksen sisältöä miettiessä kannattaa käydä läpi hevosen arkipäivän rutiinit, jotta kummallekin osapuolelle on selvää mikä asia on kenenkin hoidettava. Esimerkiksi kuka hoitaa aamulla hevosten ruokinnan, kuka maksaa ja tuo ruuat varastoon, kuka hoitaa veden tarhoihin ja karsinoihin, kuka huolehtii loimituksesta ja kuinka paljon ko.hevosta loimitetaan jne. Tallipaikan sopimuksen sisältöön niin suullisesti kuin kirjallisesti liittyy paljon alakohtaista tietoa. Sen vuoksi vähintään talliyrittäjän tulisi olla ammattitaitoinen ja osata huomioida sekä tuoda keskustelussa esille tarvittavat seikat. Jokaista yksityiskohtaa ei sopimukseen merkitä vaan siinä voi olla esimerkiksi termi “..hevoselle on vuokrattu paikka täysihoidolla Talli X:stä.”. Täysihoito terminä kattaa paljon asioita, mutta selkeyden vuoksi on hyvä käydä ne läpi vähintään suullisesti osapuolten kesken.

Tallipaikan sopimuksen laatimisen onnistumista ei takaa se, että juristi on kirjoittanut sopimuksen. Tallipaikan vuokraukseen ei ole omaa erillistä lakia vaan se on eri lakien yhteissumma. Sopimusosien laatiminen on kokonaisvaltaisempaa, jossa osana ovat myös vakiintuneet käytännön ko.alalla. Erikoissanastot ovat erikoissanastoja juuri siksi, että ne täsmentävät tarkasti sen alan käsitteitä. (Haapio & Järvinen 2014, 331)

Uuteen talliin muuttaessa tulisi avoimesti keskustella tallinomistajan kanssa mahdollisista ongelmatilanteista ja kertoa rehellisesti omasta hevosestaan. Hyvien tapojen lisäksi se vahvistaa hyvää sopimushallintoa sekä lisää turvallisuutta tallilla työskentelevien ihmisten keskuudessa. Avoimella keskustelulla voidaan välttää jo paljon epäselviä tilanteita, jotka myöhemmin voisivat mahdollisesti johtaa riitoihin tai onnettomuuksiin. Mielestäni talliyrittäjällä on velvollisuus kertoa hevosenomistajalle koko vuokrasuhteen ajan, jos tallilla on sattanut jotain, joka koskettaa hevosenomistajan hevosta. Samoin hevosenomistajan kannattaa kertoa merkittävistä tapahtumista tai muutoksista myös jatkossa talliyrittäjälle. Avoin keskustelu lisää turvallisuuden ja riitojen välttämisen lisäksi myös myönteistä ja rehellistä ilmapiiriä talliympäristössä. Karsinapaikan tai laidunpaikan vuokraamiseen ei voi myöskään sopia eläinsuojelulakia huonompia ehtoja.

2.5 Sopimuksen osapuolten velvollisuudet, vastuut ja oikeudet

Talliyrittäjällä on suuri vastuu saada päivittäinen arki toimimaan tallillansa. Tallin pitäminen vaatii sosiaalista lahjakkuutta hevostenomistajien kanssa, sinnikästä luonnetta sekä myös tietämystä hevosten hoidosta. Tallinomistajan tulee huomata, jos hevosilla on hätätilanne, hänen tulee pystyä antamaan ensiapua sekä osattava lukea tilanteita, joissa eläinlääkärin kutsuminen paikalle on välttämätöntä. Tässä työssä on käsitelty eläinsuojelullisesta näkökulmasta mitä eläinsuojelulaki velvoittaa osapuolilta, esimerkiksi päivittäinen tarkistus. Sopimukseen jää sovittavaksi kumpi osapuoli päivittäisen tarkistuksen hoitaa.

Talliyrittäjälle tuo haasteita myös se, että hevosenomistajat ovat kokemuspohjineen hyvin erilaisia. Toinen hevosenomistaja voi olla juuri ratsastuksen aloittanut, aloitteleva, joka tarvitsee opastusta ja tukea. Toinen taas voi olla entinen tallinpitäjä, joka on harrastanut hevosia esimerkiksi 20 vuotta. Silti näille kaikille hevosen omistajille tulisi saada tasa-arvoinen ja samanlainen palvelu. Sopimuksen tulisi olla niin kattava, että myös aloitteleva hevosenomistaja ymmärtää siitä oikeudet ja velvollisuutensa. Tallinomistajan velvollisuuteen kuuluu huolehtia, että hän kertoo tai toimittaa tallin säännöt vuokraussopimuksen liitteenä. Usein sopimukseen merkitään, että talliyrittä-

jällä on oikeus madottaa hevonen muiden hevosten kanssa samaan aikaan sekä kutsua tarvittaessa eläinlääkäri paikalle mikäli omistajaa ei tavoiteta.

Talliyrittäjän päivittäistä toimintaa ohjailee eläinsuojelulaki, valtioneuvoston asetus ja eläinsuojeluasetus. Lisäksi EU-asetukset määrittelevät mm. rakennusten, tarhojen ja laidunten kokoa ja sijaintia naapureihin nähden. Talliyrittäjän on hyvä myös tietää mitkä ovat jokamiehen oikeudet hevosilla liikkussa sekä missä teillä, rannoilla tai kulkuväylillä ovat hevoset oikeutettuja liikkumaan. Suomenratsastainliitto on määrittelyt omilla internetsivuillaan hyvin jokamiehen oikeudet hevosen kanssa liikuttaessa. Ratsastaminen luonnossa toisen mailla on yhtäläillä jokamiehen oikeus kuin pyöräily tai vaeltaminenkin. Jokamiehen oikeudet perustuvat rikoslain, järjestyslain ja yksityistielain pykäliin sekä vanhoihin maan tapoihin. Nykyään kuitenkin hevosharrastus on kasvusuunnassa ja näin ollen luonnonkin kuluttamista tapahtuu enemmän. Ratsastajien on syytä muistaa, että kaikki vahingot tulee korvata. Talliyrittäjän vastuulla on kertoa hevosenomistajille lähialueiden käyttöluvista sekä osoittaa ratsastamiseen tai ajamiseen oikeutetut paikat, kuten esimerkiksi kenttä, maneesi, pelto tai tiet. (Suomenratsastajainliiton www-sivut 2015)

Talliyrittäjän oikeuksiin kuuluvat kotirauha ja oikeus tehdä sovitusti työtä hevosten hoidossa. Talliyrittäjä esittää yleensä ennalta määrätyt tallin aukioloajat, joita hevosenomistajien tulee noudattaa, koska tallit sijaitsevat talliyrittäjien pihapiirin läheisyydessä. Kotirauha on osana perustuslakia ja on rikoslaissa määritelty. Harvemmin hevosenomistajat tietoisesti haluavat rikkoa kotirauhaa, mutta se on huomioitava asia. Vaikka hevosenomistajille tallilla käynti on harrastus, on heidän kuitenkin huomioitava, että tallin yhteydessä on usein toisen koti. (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. 2:10§)

Mikäli hoidettava hevonen osoittautuu vaaralliseksi, on talliyrittäjän syytä ottaa asia puheeksi välittömästi. Mielestäni talliyrittäjällä on oikeus kieltäytyä hoitamasta hevosta mikäli hän kokee sen vaaralliseksi. Siinä tapauksessa tilanne usein johtaa tallipaikan vuokraussopimuksen irtisanomiseen tai muuttamiseen. Talliyrittäjä voi myös alentaa tallipaikan vuokraa mikäli hevosenomistaja alkaa hoitaa hevostansa itse.

Hevosenomistajalla on velvollisuus hoitaa tallipaikan vuokraamisen maksu ajallaan talliyrittäjän osoittamalle tilille. Useimmiten hevosenomistaja huolehtii hevosen liikutuksesta, ellei ole toisin sovittu. Hevosenomistajan velvollisuus on huolehtia hevoselle sopivat, asianmukaiset loimet sekä riimut ym. päivittäiseen hoitoon liittyvät tavarat. Talliyrittäjän ja hevosenomistajan sovittavaksi jää, kumpi huolehtii hevoselle ruuat. Jos se on hevosenomistaja, tulisi asia olla huomioita tallipaikan hinnassa. Siinä tapauksessa on hevosenomistajan vastuulla huolehtia, että ruokaa on varastossa talliyrittäjän osoittamalla paikalla aina tarpeeksi. Hevosenomistajan oikeuksiin kuuluu hoitaa ja liikuttaa hevosensa tallin sääntöjen puitteissa. Useissa talleissa on aukioloajat, joiden mukaan hevosenomistaja voi tulla hoitamaan hevosensa. Tallien säännöissä voi olla esimerkiksi kypäräpakko ratsastaessa tai koko tallialue voi olla savuton.

Talli- ja laidunpaikan vuokrauksessa tallinomistajan suurimmat riskit ovat maksamatta jättävä asiakas tai epärehellinen hevosenomistaja, joka ei kerro hevosensa sairauksista tai laumakäyttäytymisestä tarpeeksi. Voi olla tilanteita, joissa talliin tulee hevonen, jonka tapana on tulla esimerkiksi aidoista läpi. Kaikista ongelmatilanteista tulisi kertoa tallinpitäjälle ongelmien välttämiseksi. (Nummenmaa henkilökohtainen tiedonanto 24.2.2015) Karkaava hevonen voi aiheuttaa vaaratilanteita ja johtaa onnettomuuksiin, jonka seurauksena voivat tulla vahingonkorvaus asiat. Vahingonkorvauskappaleessa kerrotaan KKO:n ratkaisusta, jossa orin omistaja oli velvoitettu korvaamaan vahingot huonon valvonnan vuoksi.

Hevosenomistajan kannalta suurimmat riskit ovat luottaa talliyrittäjään, että hän hoitaa hevosen sopimuksen mukaisesti sekä sairastapauksissa osaa huolehtia esimerkiksi sairaan varsan sisätiloihin. Talliyrittäjän velvoitteisiin kuuluu tarjota asianmukaiset olosuhteet asiakkaalle ja hoitaa työnsä sen sopimuksen mukaan, jonka hän on hevosenomistajan kanssa solminut. (Nummenmaa henkilökohtainen tiedonanto 24.2.2015) Hevosenomistajien keskusliiton toiminnanjohtajan Mitja Nummenmaan ajatus kiteyttää jälleen tallinpitäjän ammattimaisuuden tärkeyden. Talliyrittäjä on se henkilö, joka luultavasti viettää suurimman osan ajasta hevosten kanssa. Hänellä tulee olla valmiudet hoitaa hevonen, kuten on sovittu sekä yllättävissä tilanteissa havaita hevosen poikkeava käytös sairauden vuoksi.

2.6 Tallipaikan vuokrauksen maksuhäiriöt sekä niiden vaikutus

Hevosen katsotaan olevan irtain oikeudellisesta näkökulmasta. Käytännössä hevosen omistajilla on hevosiaan kohtaan usein kuitenkin enemmän tunteita kuin pelkkää tavaraa kohtaan. Tämä voi tallipaikkojen ja laidunpaikkojen sopimushallinnassa aiheuttaa ongelmia esimerkiksi tilanteessa, jossa hevosen omistaja jättää tallivuokrat maksamatta ja maksamattomien vuokrien vuoksi hevosen omistusoikeus siirtyy talliyrittäjälle.

Lähtökohtaisesti tallipaikan vuokraussopimukseen kannattaa merkitä miten menettelyyn mikäli hevosenomistaja jättää tallivuokran maksamatta. Maksamattomien tallivuokrien suhteen kannattaa aloittaa toimet heti, kun maksuvaikeuksia ilmenee jo siitäkin syystä, että hevonen kulutta kokoajan tallinpitäjän varoja. Eläinsuojelullisesta näkökulmasta tallinpitäjä ei voi kuitenkaan jättää hevosta hoitamatta asianmukaisesti, vaikka hevosenomistaja ei maksaisikaan vuokraa ajallaan. (Heinonen 2010, 39)

Aluksi tallinpitäjän tulisi yrittää neuvotella maksuaikataulua hevosenomistajan kanssa. Tallipaikan vuokraussopimuksessa tulisi olla merkintä kuinka monen kuukauden maksamattoman vuokran jälkeen tallinomistaja asettaa hevosen pakkohuutokauppaan ja ottaa saatavansa sitä kautta. Hevosen huutokauppahinnasta vähennetään silloin maksamattomat vuokrat ja myyntikulut. Loppusumma tilitetään hevosenomistajalle. Mikäli myynti- ja tilitysehtoa ei ole sopimuksessa joutuu tallinpitäjä hakemaan käräjäoikeudesta lainvoimaisen tuomion, jolla ulosottomies voi pakkohuutokaupata hevosen. (Heinonen 2010, 40)

Mikäli hevosen pakkohuutokaupalla ei saada kuluja katettua tai tallinpitäjä ei muuten saa saamisiaan hän voi antaa asian perintätoimiston tehtäväksi. Perintätoimisto voi laskuttaa toimistaan, joko velalliselta tai velkojalta. Perintätoimiston jälkeen asia siirtyy ulosoton hoidettavaksi. Ulosotto vaatii aina kärjätuomioistuimen tuomion, jotta se voi ryhtyä toimenpiteisiin. Tallinpitäjä voi ottaa yhteyttä poliisiin, jos hevosenomistajan toiminta alkaa vaikuttaa petolliselta menettelyltä niin, että maksamattomat vuokrat ovat olleet kokoajan tarkoituksellisia. Tästä jää tieto poliisin rekisteriin. Tekijän toiminta saadaan jossain vaiheessa ehkä pysäytetyksi mikäli hän jatkaa toimintaa jokaisessa tallissa. (Heinonen 2010, 40) Hevosalalla tallit kuitenkin tekevät tii-

viisti yhteistyötä, joten näin tieto maksamattomista vuokrista leviää usein nopeasti myös muille talleille.

Tallinpitäjällä on oikeus purkaa tallipaikan vuokraussopimus välittömästi maksamattomien vuokrien vuoksi. Hevosta ei kuitenkaan voi jättää hoitamatta eli kuluja juoksee kokoajan, vaikka sopimus olisikin nimellisesti purettu. Tämän vuoksi onkin tärkeää, että sopimuksessa on ehto, jonka mukaan tallinpitäjä saa ryhtyä pikimmiten toimiin mikäli vuokra jää maksamatta. Sopimus tulee purkaa kirjallisesti, jolloin tallinpitäjä voi lähettää esimerkiksi kirjatun kirjeen hevosenomistajalle. Siihen on merkittävä päivä, jolloin hevonen on poistettava tallialueelta. Vaikka hevonen poistettaisiin tallista, jää silti velkasuhde tallinpitäjän ja hevosenomistajan välille voimaan. Silloin vuokria voi periä ulosoton kautta. (Heinonen 2010, 40)

Miten toimia, jos laidunkauden jälkeen hevosta ei noudeta laitumelta tai jos hevosenomistajaa ei löydetä maksamattomien tallivuokrien jälkeen. Eläinsuojelulain puitteissa tallinpitäjän tulee hoitaa hevonen siitä huolimatta niin kauan, kuin se asuu tallinpitäjän tallissa. Hän voi yrittää siirtää sen toiseen talliin ja ilmoittaa siitä omistajalle. Tosin luultavasti yksikään talli ei huoli maksuhäiriöistä vuokralaista. Varatuomari Risto Salmen mukaan ainoa mahdollisuus on silloin ottaa yhteyttä läänin eläinlääkäriin, kunnan eläinlääkäriin tai poliisiin ja kysyä neuvoa sieltä. Hänen mukaansa kuntien menettelyohjeet tapauksissa vaihtelevat. Viranomaisilla on mahdollisuus selvittää hävinneen hevosenomistajan osoite neuvotteluja varten. (Heinonen 2010, 41)

Korko juoksee kuitenkin siitä hetkestä lähtien, kun tallivuokra jää maksamatta. Saatavien perintään lisätään aina korkolain mukainen korko. Viivästyskorko on korkolain mukaan 7 % korkeampi kuin Euroopan keskuspankin viimeisimmän perusrahoitusoperaation viitekorko. Viivästyskorkoa aletaan maksaa eräpäivästä lukien. (Korkolaki 20.8.1982/633 1: 3§, 5§ ja 12§) Viivästyskoron myötä voi maksamattomista tallivuokrista kasvaa iso summa ajan myötä. Viivästyskoron lisäksi muita mahdollisia maksuja ovat muistutusmaksut, perintätoimiston perintäkulut, tuomioistuimen maksut, velkojan oikeudenkäyntikulut ja lopulta ulosottomaksut. Tallivuokrat ovat samanlaista saatavaa kuin muutkin velallisten saatavat, joten lopulta hevosen omistajan luottotietoihin voi myös tulla merkintä.

Irtisanomisaika kokemuksieni mukaan on suurimmassa osassa talleja yksi kuukausi molemminpuolisesti. Joillain talleilla se voi olla neljätoista vuorokautta ja taas joillain talleilla ei ole irtisanomisaikaa ollenkaan. Kuukauden irtisanomisaika voi olla hevosnomistajalle huomattavasti haasteellisempi kuin talliyrittäjälle. Joillain paikkakunnilla tallipaikat voivat olla kiven alla ja hevosnomistajan voi olla hyvinkin haasteellista löytää hevoselle uusi asuinpaikka. Usein kumminkin siinä tapauksessa talliyrittäjän ja hevosnomistajan neuvotteluilla voidaan ylimenevistä päivistä laskuttaa erikseen mikäli hevosnomistaja ei löydä heti uutta tallipaikkaa.

Asunnon vuokraamisessa pantti eli takuuvuokra on hyvin yleinen käytäntö, melkein pä poikkeuksetta joka asunnossa. Tallipaikan vuokraamisessa sitä ei juuri ole käytetty, mutta se ei ole täysin poissuljettukaan. Joillakin talleilla on pakollista maksaa kuukauden takuuvuokra, joka useimmiten hyväksiluetaan siinä vaiheessa, kun vuokralainen irtisanoo sopimuksensa viimeiselle vuokrauudelle. Laki asuinhuoneiston vuokrauksesta on määritellyt takuuvuokrasta, että vakuus ei voi olla kuin korkeintaan kolmen kuukauden vuokran suuruinen. (Laki asuinhuoneiston vuokrauksesta 31.3.1995/481 1:8§) Talleilla se usein on yksi kuukausi. Tallipaikan vuokraussuhteet ovat useimmiten toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia. Laidunpaikan sopimukset ovat yleensä määräaikaista tai ne on määritelty vapaamuotoisemmin niin, että hevoset voivat olla laitumella tiettyyn päivään saakka tai pidempään, jos kelit sallivat ja ruokaa on vielä riittävästi.

2.7 Vahingonkorvaus

Korkeimman oikeuden päätöksien mukaan vahingon korvaaja tulkitaan sen mukaan, onko vahinko aiheutunut huolimattomuuden vuoksi. Esimerkiksi KKO:1951-II-58 ratkaisussa ori oli karannut toiselle laitumelle ja siellä ajanut varsoja niin, että ne olivat loukkaantuneet. Orin omistaja veloitettiin korvaamaan vahingot, koska hän oli laiminlyönyt orin valvomisen tietäen, että se aiheuttaa muille hevosille vaaraa päästessään kosketuksiin niiden kanssa. Toisena esimerkkinä tapauksessa KKO:1951-II-154 hevonen oli riuhtaissut itsensä irti riimun varresta, jolla se oli kiinni, karannut ja aiheuttanut tiellä kulkeneeseen autoon vahinkoa. Tapauksessa ei ollut löydetty huo-

limattomuutta hevosen kytkeneen henkilön toimissa, joten vahingonkorvauskanne hylättiin.

Suomessa on vahingonkorvausasioissa aina syytä pystyä oletamaan syy-seuraussuhde asiaan, johon haetaan korvausta. Jos syy pystytään osoittamaan laiminlyönnin tai huolimattomuuden perusteella johtuneeksi, laiminlyöjän on korvattava se. Jos tapahtuma on johtunut ennalta arvaamattomasta tapahtumasta, se jää korvausvastuun ulkopuolelle. (Hemmo 2009, 487)

Kuluttajariita lautakunnanpäätöksessä 2850/36/06 2007 oli hevosenomistajan hevosta tarhattu muiden hevosten kanssa, jonka seurauksena sen jalka oli katkennut toisen hevosen potkun seurauksena ja hevonen oli jouduttu lopettamaan. Hevosenomistaja vaati korvauksia tallinomistajalta siitä syystä, että hän oli hevosenomistajan vastusteluista huolimatta tarhannut hänen omistamaansa hevosta muiden hevosten kanssa. Tapauksessa päädyttiin ratkaisuun, jossa hevosenomistajan korvauskanne hylättiin. Syynä oli hevosenomistajan huolimaton hoito, hevosen aikaisemmin tapahtuneesta loukkaantumisesta alkaen. Eläinlääkäri oli ohjeistanut pitämään hevosta karsinalevossa. Hevosenomistaja oli silti vienyt sen muiden hevosten kanssa tarhaan. Tässä tapauksessa osoitettiin, että hevonen menehtyi hevosenomistajan huolimattomuuden johdosta. (Kuluttaja riitalautakunta 2850/36/06 2007)

Talliyrittäjän ja hevosenomistajien sopimuksissa voidaan olettaa käytettäväksi kuluttajasopimukseen liittyvää lainsäädäntöä mikäli talliyrittäjä on elinkeinoharjoittaja ja hevosenomistaja yksityishenkilö. Lainsäädännössä kuluttajaa on tapana suojata vahvemmin kuin elinkeinoharjoittajaa. Kuluttajasuojalain tarkoitus on suojata kuluttajaa niin, ettei elinkeinoharjoittaja voi sopia kuluttajasuojalakeja heikompia ehtoja. (Halila & Hemmo 2008, 5) On kuitenkin myös mahdollista, että kuluttaja on jo lähtökohtaisesti voimakkaammassa asemassa kuin elinkeinoharjoittaja. Kuluttaja voi olla varakas, asiantunteva, tietävä henkilö, kun taas talliyrittäjä voi olla alalle kouluttamaton, vaatimattomassa taloudellisessa tilanteessa elävä henkilö, joka pyörittää talliaan kutsumusammatin näkökulmasta. Lähtökohtaisesti tässä tilanteessa ovat voimasuhteet jo vääristyneet. Virhetilanteista voi siis seurata kohtuuttomia seuraamuksia yrittäjälle. (Lehtola & Wegelius 2005, 77)

Hevoskauppa käyttää kuluttajasuojalakeja. Talliyrittäjien ja hevostenomistajien riitoja on myös kulkeutunut kuluttajasuojalautakunnan käsiteltäviksi. Hevoskauppaan sovelletaan kauppalakia (355/1987) sekä kuluttajasuojalakeja (38/1978). Samat lait ovat osaksi määrittelemässä myös tallin rakennusmateriaalien, kuljetustrailereiden sekä hevosten ruokien kauppoja. Kauppalakia sovelletaan näihin, koska laki katsoo niiden olevan irtainta. Kauppalakia ei kuitenkaan sovelleta vuokraukseen, koska siinä tapahtuman aiheena ei ole kauppa. (Lehtonen & Wegelius 2005, 73)

Sopimuksien osalta ei Suomessa ole yleislakia. Sopimukseen perustuvaa lakia voi olla esimerkiksi se, kun yritys toimittaa kuluttajalle pesukoneen, joka onkin rikki. Sopimusperusteisissa vahingonkorvauksissa sovelletaan usein jotain erityislakia, kuten esimerkiksi kuluttajasuojalakeja. On kuitenkin olemassa sopimusperusteisten vahingonkorvauksien ulkopuolelle sovellettavaa vahingonkorvauslakia, joka kattaa esimerkiksi työntekijän aiheuttamat vahingot. Talliyrittäjällä voi olla työntekijöitä, joiden kohdalla vahingonkorvauslaki tulee kysymykseen. Joskus vahinko voi valitettavasti tapahtua myös tahallisen tuottamuksen seurauksena, kun joku voi esimerkiksi päästää hevosen karkuun, jolloin vahingonkorvausasioissa voidaan tulkita vahingonkorvauslakia 31.5.1974/412. (Hemmo 2007, 66)

Vahinkojen varalta monilla talleilla on ehtona pakollinen vakuutus hevoselle. Vakuutuksen maksaja on silloin hevosenomistaja. Hevosenomistaja voi ottaa vakuutuksen korvaamaan hevosen omaa turvallisuutta, mutta myös vastuuvakuutuksen, joka korvaa hevosen aiheuttamat vahingot ympäristölle. (Heinonen 2010) Talliyrittäjillä voi olla vakuutus myös omille rakennuksilleen. On olemassa myös valmennussopimuksia, joissa talliyrittäjä huolehtii kokonaan hevosen hoidosta. Silloin talliyrittäjä valmentaa eli liikuttaa hevosen ja pitää hevosesta huolta parhaimmalla katsomallaan tavalla. Valmennussopimuksissa osapuolten on syytä harkita vakuutuksien ottamista vahingon varalle. Pääsääntö vakuutusten kohdalla silti lienee avoin keskustelu asiasta, jossa kumpikin osapuoli tietävät hevosen tilanteen. (KKO:1991:65. 1991.)

Korkeimman oikeuden ratkaisu 1991:65 vahingonkorvauksesta sopimussuhteeseen perustavassa vastuussa olivat osallisina hevosenomistaja ja tallinpitäjä/valmentaja. Hevosenomistaja oli tuonut hevosensa valmennettavaksi ja täysihoitoon tallinpitäjälle painottaen hevosen olevan hankala. Tallinpitäjä oli kuitenkin antanut sen nuorten

tyttöjen ajettavaksi. Tytöt eivät olleet pystyneet hallitsemaan hevosta, jonka seurauksena oli seurannut onnettomuus, jonka vuoksi hevonen jouduttiin lopettamaan välittömästi. Tässä tapauksessa hevoselle oli arvioitu sen arvo perintötekijöiden perusteella ja hevosenomistaja vaati sitä summaa tallinpitäjältä huolimattomuudesta johtuneen onnettomuuden vuoksi. Tallinpitäjä vetosi siihen oletamaan, että hevosenomistajalla olisi pitänyt olla vakuutus hevoselle, joka olisi korvannut mahdolliset vahingot. KKO:n katsoi kuitenkin tallinpitäjän velvolliseksi korvaamaan hevosen arvon, koska vakuutuksesta ei ollut keskusteltu sopimuksen solmimishetkellä. Näin ollen hevosenomistajan ei voitu olettaa tietäneen vakuutuspakosta. Onnettomuus oli johtunut tallinpitäjän huolimattomuudesta. (KKO:1991:65. 1991.) Tapaus on vanha ja tallipaikkoihin ei liity suoraan kovinkaan usein valmennussopimuksia. Tapauksesta voimme kuitenkin havaita, että tallipaikkojen vuokraamisessa tallinpitäjää voidaan pitää sopimussuhteeseen perustuvassa vastuussa vahinkojen osalta.

3 ELÄINSUOJELULAIN MÄÄRÄYKSET

Hevosen hoitoon liittyy erinäisiä säädöksiä ja lakeja, joita hevosityrittäjän tulee ottaa huomioon. Eläinsuojelulaki määrittelee suurilta osin sen, mitä tallityrittäjän tulee vähimmillään tarjota hevoselle. (Mikkola ym 2013, 10) Suomen eläinsuojeluyhdistys perustettiin vuonna 1901. Ensimmäinen eläinsuojelulaki kirjoitettiin 1934. Eläinsuojelulaki on yksi voimakkaimmin myös hevostalouden sopimushallintoa määrittelevä laki. (Viranta-Kovanen & Mannermaa 2013, 29)

Eläinsuojeluasetus tarkentaa eläimen tarkistamisvelvollisuutta. Jos eläin on hoidossa ihmisen välittömässä läheisyydessä, tulee sen hyvinvointi ja terveystilanne tulee tarkistaa vähintään kerran päivässä tai tarvittaessa useamminkin. Tarkistuksissa tulee kiinnittää erityistä huomiota kantaviin tammoihin, vastasyntyneisiin, heikkokuntoisiin ja vahingoittuneisiin eläimiin. Valtioneuvosto on antanut asetuksen koskemaan nimenomaan hevosia. Rikoslaki määrittelee eläintenhoitoon liittyvät laiminlyönnin rikkomukset. (Mikkola ym 2013, 10)

3.1 Eläinsuojelulaki 4.4.1996/247

Eläintensuojelulaki on pääsääntöinen ohjenuora eläinten pitoon. Sen tarkoitus on suojella parhaalla mahdollisella tavalla eläimiä kivulta, kärsimykseltä ja tuskalta. Eläinsuojelulaki antaa pääpiirteiset ohjeet, joita on tarkennettu säädöksillä. Eläinsuojelulaki on suurpiirteinen, eikä muun muassa erottele tarkennettuja kokoja hevosten karsinoille. Laki määrittelee vain, että eläintenpitopaikan tulee olla riittävän tilava, suojaava, valoisa, puhdas ja turvallinen sekä muutoin eläinlajin tarpeet huomioon ottava. Laki määrittelee tarkentamatta, että eläimelle ei saa tuottaa tarpeetonta kipua, eikä sitä saa rasittaa liikaa tai pitää kohtuuttoman ankarassa kurissa taikka käsitellä kovakouraisesti tai väkivaltaisesti. Toimenpiteistä vain eläinlääkäri saa suorittaa toimenpiteitä, jotka ovat eläimelle sairauden tai siihen verrattavan syyn vuoksi pakollisia. (Eläinsuojelulaki 1996/247 1-7§)

Lain kohdassa 24§ sanotaan, että ammattimaisesta tai muutoin laajassa mittakaavassa tapahtuvasta seura- tai harrastuseläinten pidosta on tehtävä ilmoitus sen alueen aluehallintavirastolle. Tässä pykälässä tarkoitetaan eläintenpitoa, jossa eläimiä vuokrataan, kasvatetaan, valmennetaan, koulutetaan, säilytetään, otetaan hoitoon tai annetaan opetusta eläinten käytössä. Eläinsuojelulain säädöksiä noudattamista valvovat paikalliset viranomaiset. Paikallisilla viranomaisilla tarkoitetaan tässä yhteydessä kunnaneläinlääkäriä, kunnan terveydensuojelusta vastaavaa viranhaltijaa ja poliisia. Aluehallintavirasto on paikallisista viranomaisista seuraava taho. Aluehallintavirasto voi myös määrätä eläinsuojeluvalvojan, joka voi suorittaa tarkistuksia lain puitteissa. Mikäli eläinsuojeluvalvoja laiminlyö tai rikkoo aluehallintaviraston määräämiä ehtoja, voidaan eläinsuojeluvalvojan oikeudet peruuttaa. Eläinsuojeluvalvoja noudattaa tarkistuksillaan rikosoikeudellisen virkavastuun säädöksiä. (Eläinsuojelulaki 1996/247 24, 36, 38§)

Eläinsuojelulain 3:39§ puitteissa aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla ja eläinsuojeluvalvojalla on oikeus käydä tarkistuksella mikäli on epäily eläinsuojelulain säädösten rikkomisesta. Eläinsuojelulain 2:24§ mukaan eläinsuojelulain valvontaa suorittavilla henkilöillä on oikeus päästä tarkistukselle ammattimaisesti eläimiä pitävään paikkaan myös ilman epäilyä. (Eläinsuojelulaki 1996/247 39, 50§) Tarkistuksessa sen suorit-

tajalla on oikeus päästä katsomaan eläintenpitopaikan tilat, ravinto, juotava, varusteet ja välineet sekä ottaa näytteitä. Kotirauhan puitteissa saa tarkistuksen suorittaa vain viranomaisen ja näytteitä saa ottaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastettavan paikan oleellisten seikkojen tarkistamisen vuoksi. Näytteiden perustana tulee olla epäily, että eläimen omistajan tai haltija on syyllistyneen lain vastaiseen rangaistavaan toimintaan. Eläinsuojeluvalvojalla voi tarvittaessa olla mukana viranomaisen, kotirauhan piiriin kohdistuvan tarkistuksen suorittamisessa. Tarkistuksen suorittajan tulee neuvoa eläimen haltijaa tai omistajaa eläinten hyvinvoinnissa ja pyrittävä parantamaan näin ollen eläinsuojelullisia epäkohtia. Eläinsuojeluvalvojan on eläinsuojelulain 4:41§ mukaan velvollisuus tehdä ilmoitus mikäli eläinsuojelulaki on rikottu. Viranomaisen on ryhdyttävä lain vaatimiin toimenpiteisiin. (Eläinsuojelulaki 1996/247 39, 50§)

3.2 Eläinsuojeluasetus 7.6.1996/396

Eläinsuojeluasetus toimii eläinsuojelulain kanssa yhteistyössä. Eläinsuojeluasetuksen tarkoitus on tarkentaa eläinsuojelulain sisältöä. Eläinsuojeluasetus liittyy myös karstapaikkojen tai laidunpaikkojen vuokraamisen sopimushallintoon. Talliyrittäjän tulee ensisijaisesti noudattaa lakia, mutta sopimuksiin on hyvä merkitä asioita myös eläinsuojeluasetusta mielessä pitäen. Eläinsuojelulain ja –asetuksen merkitseminen kokonaan lienee turhaa, mutta se antaa selkeä selkärangan sopimushallinnolle. Eläinsuojelulaista ja –asetuksesta saa myös ohjenuoria hevosenomistajan ja talliyrittäjän velvollisuuksiin ja vastuisiin.

Eläinsuojeluasetus alkaa eläimenpitopaikan vaatimuksista. Eläimelle tulee suoda turvallinen eläinlajin erityistarpeet huomion ottava paikka, jossa se voi liikkua ja levätä luonnollisessa asennossa. Sen paikan puhtautta tulee ylläpitää ja eläintä tulee pystyä hoitamaan siellä ongelmitta. Paikan tulee olla paloturvallinen, siellä ei saa olla liikaa vetoa, pölyä tai kosteutta, jotka voisivat vaarantaa eläimen hyvinvoinnin. Rakenteiden tulee olla turvallisia, eikä niissä saa olla esimerkiksi niin isoja rakoja, joihin eläin voi jäädä kiinni ja loukata itsensä. (Eläinsuojeluasetus 7.6.1996/396. 1-3§)

Eläinsuojeluasetus kattaa monin osin samoja kohtia kuin eläinsuojelulakikin. Ruokinnasta sanotaan, että eläimelle on tarjottava hyvälaatuista, lajityypillistä ruokaa ja juomaa riittävästi. Terveystä ja eläimen hyvinvoinnista on huolehdittava. Jos eläin on ihmisen välittömässä läheisyydessä, on eläimen kunto ja vointi tarkistettava vähintään kerran päivässä. (Eläinsuojeluasetus 7.6.1996/396. 8-10§)

Eläintä tulee käsitellä rauhallisesti ja kiihdyttämättä. Käsittelyssä on huomioita eläimen lajinomainen käytös kuten laumavaisto. Eläintä ei saa pelotella, vahingoittaa tai käsitellä väkivaltaisesti. Asetuksessa on mainittu, ettei laitumella olevia eläimiä saa sitoa kiinni toisiinsa, niihin ei saa sitoa kiinni liikkumista rajoittavia painoja tai muita vastaavia välineitä. (Eläinsuojeluasetus 7.6.1996/396. 12-16§)

Eläinsuojeluasetuksessa puhutaan myös toiminnan ammattimaisuuden ilmoitusvelvollisuudesta. Jos talliyrittäjä vuokraa, kasvattaa, ottaa säilytettäväksi, hoidettavaksi, valmennettavaksi, koulutettavaksi tai antaa muuten opetusta eläinten käytössä tai käsittelyssä, hänen on tehtävä ilmoitus aluehallintavirastolle. Aluehallintaviranomaisilla on ilmoitusvelvollisuus kunnaneläinlääkärille kaikista ammattimaisesti toimintaa pyörittävistä henkilöistä niin ravi- tai ratsuhevosten kanssa. Eläinsuojeluasetus määrittelee eläinten lopetukseen liittyvät säädökset, mutta harvemmin talliyrittäjän tarvitsee huolehtia siitä sopimushallinnossa. Se kuuluu yleensä hevosenomistajan velvollisuuksiin ja vastuisiin automaattisesti. (Eläinsuojeluasetus 7.6.1996/396. 26§,29§)

3.3 Valtioneuvoston asetus 10.6.2010/588

Valtioneuvosto on antanut hevosten suojelusta asetuksen. Siinä tarkennetaan, että hevosille tulee tarjota päivittäin ulkoilua, liikuntaa ja sosiaalista kanssakäymistä. Päivittäisten hoitotoimenpiteiden muutoksia tulisi välttää. Tehtäessä päivittäistä tarkistusta on kiinnitettävä erityistä huomiota niihin hevosiin, jotka ovat altistuneet juuri voimakkaalle rasitukselle tai joiden hoito-olosuhteita on juuri muutettu. Tällaisia tapauksia voivat olla juuri kilpailusta palannut hevonen tai hevonen, jonka ruokintaa on muutettu radikaalisti. Asetuksessa ohjeistetaan kiinnittämään erityistä huomiota myös kantaviin tammoihin, joiden tiineys on loppuvaiheessa tai juuri synnyttäneisiin. Mikäli tarkistuksissa havaitaan, jonkun näiden hevosryhmien merkittävää muutosta,

on toimenpiteisiin ryhdyttävä välittömästi. Asetuksessa ohjeistetaan kiinnittämään huomiota hevosryhmien yhdistämisessä. Asetus määrittelee, että hevoset jotka käyttäytyvät vihamielisesti toisia kohtaan on pidettävä erillään. (Valtioneuvoston asetus 588/2010. 8§; Mikkola ym 2013, 10)

Talliyrittäjän tulee siis huolehtia, että hevoset saavat tarpeeksi terveyttä vahvistavaa käyttäytymistä, joka sallii lajityypillisen käyttäytymisen. Hevosella tulee olla tarpeeksi tilaa liikkua niin ulkona kuin sisällä. Sairastuneelle hevoselle tulee kutsua eläinlääkäri. Talli- tai laidunsopimuksissa voi olla kohta, jonka mukaan talliyrittäjä saa kutsua eläinlääkärin omistajan lukuun mikäli omistajaa ei saada kiinni ja hevosen tila on vakavasti uhattuna. Tämä sopimuksen kohta tukeutuu eläinsuojelulakiin, jossa eläintä ei saa jättää hoidotta. Eläinsuojeluasetuksen ja valtioneuvoston asetuksen mukaan eläin on tarkistettava säännöllisesti. Talli- tai laidunsopimukseen voidaan merkitä, että hevonen tarkistetaan päivittäin. Erityisesti laitumella oleville hevosille tämä kohta on tärkeä. Usein laitumella olevat hevoset viettävät kesälomaa, jolloin omistaja ei itse käy hoitamassa hevosta. Laitumelle myös ruokinta voidaan hoitaa vain kerran päivässä tai harvemmin, koska hevoset saavat laitumesta pääsääntöisen ruuan. Hevosen turvallisuuden ja hyvinvoinnin kannalta on siis tärkeää, että omistaja voi luottaa talliyrittäjän tarkistavan hevoset lain säädösten mukaisesti. (Mikkola ym 2013, 10)

3.4 EU-säädökset

Suomessa tuli 2014 voimaan EU-säädöksiä, jotka muuttivat monien tallien rakennetta. Useissa talleissa käytävät, tallien korkeus tai karsinan koko eivät täyttäneet uusia EU-säädöksiä, joiden vuoksi moni talli on lopettanut toimintansa tai joutunut investoimaan kymmeniä tuhansia tallien remontointiin. Säädökset asetettiin vuonna 1996 ja siirtymäajan viimeinen vuosi oli 2014. Monien tallien kohdalla uudet EU-säädökset ovat voineet tarkoittaa vain kymmenen sentin muutosta karsinan kokoon, kun taas jollain talleilla osassa karsinaa on voinut mennä esimerkiksi kattopalkki, joka on vienyt pienen osan karsinan katosta, jolloin koko karsinan korkeus on laskettu liian matalaksi. (Puurunen & Savela 2013)

Osassa talleista EU säädökset ovat voineet aiheuttaa isompiakin muutoksia ja hevosten olot ovat parantuneet. Hevosalalla tämä on ollut iso muutos ja moni pienyrittäjä on joutunut luopuman elinkeinostaan suuren investoinnin vuoksi. Näiden muutosten takana on kuitenkin hevosten hyvinvoinnin, terveyden ja esimerkiksi tallin ilmanvaihdon parantaminen. Koko maata koskettava remontoinnin ja muutoksen myötä useilla talleilla hevosten olot ovat muuttuneet siihen mihin eläinsuojeluasetus niitä kokoajan ohjaa eli turvallisemmiksi, vedottomammiksi sekä mahdollistavat nyt paremmin luonnollisessa asennossa liikkumista ja lepoa.

EU-säädökset määrittelevät siis vähimmäiskoot karsinoille ja rakenteille. Ihannemitat ovat siis vielä suurempia kuin säädöksissä. Eviran mukaan säädösten korkeudet lasketaan karsinan ja käytävän alimmasta kohdasta eli mikäli karsinassa on palkki tai viistokatto laskettu korkeus lasketaan siitä, vaikka suurin osa karsinan koosta jäisikin isommaksi. Säädökset koskevat kaikkia hevosten oleskelutiloja niin pesupaikkoja kuin käytäviäkin. Tallin sisäkorkeudeksi suositus on kolme metriä. Mitä enemmän sisäkorkeutta on, sen parempi hevosten ilmalaatu tallissa on. EU-säädösten myötä yli 160cm korkea hevonen tarvitsee pinta-alaltaan 9,0 neliöiden karsinan ja iso poni (alle 148cm) 7,0 neliöisen. Varsomiskarsinoiden koko tulee olla isompia. Esimerkiksi 155cm korkea tamma tarvitsee 12,0 neliöisen varsomiskarsinan. (Mikkola ym. 2013, 21-22)

EU-säädökset Suomessa ovat kuitenkin kansainvälisiä suosituksia pienempiä. Kansainvälinen suositus karsinan koolle on 2 kertaa säkäkorkeus. Oviaukoista ei ole määriteltä erikseen lain vaatimuksia, mutta suositus on ulko-ovelle 1,5metriä ja karsinanovelle 1,1 metriä. Ratsastustallien käytäväleveys tulee olla vähintään 2,5 metriä ja ravitallien 3,5 metriä. Pilttuista on asetettu omat koko vaatimukset. Nykylain mukaan pilttuuta ei kuitenkaan enää suositella hevosen vakituiseksi pitopaikaksi. Pilttuussa oloaika saa olla maksimissaan 16 tuntia yhtäjaksoisena. Karsinoiden koko suositukset eivät ole voimassa tilapäisessä ja lyhyessä hevosen säilyttämisessä, kuten esimerkiksi kilpailu-, näyttely- tai muussa vastaavassa toiminnassa. (Mikkola ym. 2013, 23)

4 RIITATILANTEET

Riitatilanteet ovat hankalia niin hevosenomistajalle kuin tallinpitäjällekin. Tallinpitäjän tulisi osata pitää tunteensa erossa hevosen hoidosta. Vaikka hevosenomistaja ei olisi maksanut vuokraa, on talliyrittäjän silti hoidettava hevonen objektiivisesti ja myös eläinsuojelulain mukaisesti.

Christopher Wegelius, joka lienee Suomen parhaimpia hevoskaupan asiantuntijoita, kommentoi artikkelissa Suomen oikeusjärjestelmää liian hitaaksi. Hänen mukaansa Saksassa oikeusjärjestelmä toimii nopeammin kuin Suomessa, jossa hevoskaupan riitaa voidaan puida neljäkin vuotta. Neljän vuoden tauko urheiluhevosen elämässä voi olla pitkä aika, jonka aikana hevosen arvo laskee merkittävästi. Suomen oikeusjärjestelmä tulkitsee hevosen irtaimeksi mikä on helsinkiläisen asianajajan Wegeliuksen mukaan suurin epäkohta oikeusjärjestelmässämme. (Larros, 2014)

Hevosenomistajakeskusliiton toiminnanjohtaja Nummenmaa kertoo haastattelussa, että riidoissa usein käräjätuomioistuimilla uhkaillaan, mutta harvemmin asiat sinne saakka menevät. Joissain vastuutapauksissa on menty oikeuteen, kun kysymyksessä on ollut tarpeenmukainen hevosen valvonta tai tallin tilojen asianmukaisuus. Tapauksissa, joissa riidan aiheena ovat eläinsuojelulliset asiat mennään helpommin tapausta selvittämään oikeuteen saakka. Eläinsuojelullisia ongelmia ei juuri ilmene yritystoimintaa harjoittavien talliyrittäjien toimesta vaan ne ovat useimmiten harrastajien ongelmia. Usein he ovat ottaneet liian monta hevosta hoidettavakseen resursseihinsa nähden eivätkä näin ollen jaksaa enää huolehtia niistä asianmukaisesti. Sama väsymys voi tietysti tulla myös talliyrittäjälle, mutta hevostenomistajat voivat ehkä havaita asian ajoissa ja viedä hevosensa muualle tai puuttua muuten asiaan. (Nummenmaa henkilökohtainen tiedonanto. 24.2.2015)

Itse riidan aiheista toiminnanjohtajan Nummenmaan, mukaan yleisimmät riidan aiheet ovat irtisanomisajat, maksamattomat tallivuokrat ja hevonen on saatettu jättää jopa kokonaan tallinomistajan huoleksi. Yleensä tallipaikan vuokraussopimuksien riitoihin ei ole osallisena viranomaistahoja. Joskus harvoin ulosottoviranomaiset voivat kysellä Nummenmaalta arvon määrittäviä myydessä hevosomaisuutta. Läänneläinlääkärit voivat myös joskus kysellä hevosten arvosta, kun he ovat ottaneet

huostaan tai lopettavat hevosia. (Nummenmaa henkilökohtainen tiedonanto. 24.2.2015)

4.1 Yleisimmät haasteet ja ongelmat

Mitja Nummenmaan haastattelussa käy ilmi, että tallipaikkojen sopimuksissa yleisimmät haasteet ovat irtisanomisajat sekä vahingonkorvausasiat. Kolmantena ongelmana ovat maksamatta jättävät asiakkaat. Nummenmaan yksinkertainen ratkaisu ongelmaan on asioista sopiminen. Sopimukseen tulee merkitä kaikkien noiden seikkojen menettelyohjeet niin, ettei itse tilanteessa jouduta asiaa enää pätkäilemään. Irtisanomisajoissa voi talliyrittäjä ja hevosenomistaja valita itselleen sopivimman vaihtoehdon, kunhan asia on vaan sovittu. (Nummenmaa henkilökohtainen tiedonanto. 24.2.2015)

Laidunpaikkojen ongelmana ovat erilaiset olosuhteet. Joissain paikoissa on säänsuoja, joissain taas ei ole kivennäis- tai väkirehuruokintaa. Olosuhteet ja hoito tulisi kuvailla tarkemmin sopimukseen. (Nummenmaa henkilökohtainen tiedonanto) Käsitteenä täysihoito kuvaa suhteellisen yksiselitteisesti mitä tallipaikkaan kuuluu eli kaikki hevosen ylläpitoon vaadittavat asiat niin ettei tallinomistajan tarvitse välttämättä osallistua päivittäiseen hoitoon ollenkaan. Laitumella hevosten hoito voi vaihdella suuremmin. Huomioitavia asioita ovat säänsuoja, lisäruokinta, vesihuolto ja hevosen tarkistus. Sopimuksessa tulisi sopia kuka hoitaa hevoseen liittyvät toimet. Usein sopimuksissa kiistoja aiheuttaa sopimusten epämääräisyys, kun kaikkia asioita ei tuoda esille.

4.2 Epäselvyyksien välttäminen

Mitja Nummenmaa toteaa haastattelussa, että sopimukset tulisi tehdä juuri epäselvyyksien välttämiseksi. Sopimuksen tarkoitus on turvata kummankin osapuolen oikeuksia ja sopimuksen tekoon tulisi panostaa. Ei riitä, että sopimuksessa kerrotaan vain kauppasopimustyyliin asianosaisten nimet ja kaupan kohde. (Nummenmaa henkilökohtainen tiedonanto. 24.2.2015) Tallipaikkojen vuokraussopimuksen tulee olla laajempi niin, että siinä on nimenomaan yhdessä sovittu menettelyohjeista ja -

seikoista. Sopimushallinnon tulevaisuuden positiivisena kuvana Nummenmaa kuvaillee tilannetta, jossa tallipaikkojen vuokrauksen sopimuksia tehtäisiin enemmän. Silloin sopimuksista tulisi yleisiä vakiosopimuksia. Näin ongelmatilanteissa tai tilanteissa, joissa sopimuksia ei ole tehty voitaisiin soveltaa alan vakiosopimusta. (Nummenmaa henkilökohtainen tiedonanto. 24.2.2015)

5 LOPPULUKU

Sopimushallintoa tulisi katsoa aina kokonaisuutena. Suullinen keskustelu ja sopiminen ovat yhtä päteviä kuin kirjallisestikin sovittu asia. Hevosalan tallipaikkojen sopimiseen ei ole varsinaista yhtä sovellettavaa lakia vaan se on sopimusoikeuden, eläinsuojelulain ja vakiintuneiden käytäntöjen yhteissumma. Kuten Wegelius mainitsee artikkelissaan, että kunhan oikeusjärjestelmämme muuttuisi ja alkaisi tulkita hevosta muuna kuin irtaimena olisimme jo hyvällä tiellä. Hevonen elävänä vuokrauksen kohteena ja kauppatavarana tuo haasteita oikeusjärjestelmäämme.

Hevosalalla tulisi korostaa sopimuksien tekemisen tärkeyttä niin tallipaikkojen kuin hevostenkin vuokrauksessa. Hevosalalla on yksinkertaisesti liian vähän sopimushallintaa. Harrastajille ja talliyrittäjille pitäisi markkinoida sopimuksia ja sopimuksien etuja enemmän. Useimmiten ihmiset joko olettavat toisen osapuolen ajattelevan asioista samoin kuin itse tai eivät taas tule ajatelleeksikaan miten asiat voivat mennä huonoimmassa mahdollisessa tilanteessa. Suomessa hevosalalla toimii paljon harrastelijoita, jonka vuoksi tallipaikkojakin vuokrataan paljon harrastelijoilta. Silloin kun tallipaikkojen vuokraus ei ole varsinainen elinkeinotoiminta puuttuu usein myös ammattimaisuus sopimusten tekoon.

Mitja Nummenmaan positiivinen tulevaisuuden näkymä olisi erittäin hyvä muutos hevosalalle. Kun sopimuksia alettaisiin luomaan enemmän niin tulisi myös vakiintuneita sopimustapoja, jolloin epäselvissä tapauksissa olisi jokin materiaali josta soveltaa. Monet tallinomistajat myös pähkäilevät sen kanssa, mitä sopimukseen tulee merkitä. Tallinomistajille tulisi lisätä viestintää valmiista sopimus pohjista, joita he voisivat käyttää.

LÄHTEET

Eläinsuojeluasetus 1996. 7.6.1996/396. viitattu 28.1.2015

Eläinsuojelulaki 1996. 4.4.1996/247 viitattu 21.1.2015

Haapio H. & Järvinen M. 2014. Yritysten sopimus- ja vastuuketjut, sopimusten hallinta käytännössä. Helsinki: Tietosanoma. viitattu 17.2.2015

Halila H. Hemmo M. 2008. Sopimustyytit. Helsinki: Talentum. viitattu 11.2.2015

Hallituksen esityksessä esitys Eduskunnalle laiksi kuluttajansuojalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 360/1992.
<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1992/19920360#idm60976> viitattu 17.2.2015

Heinonen J. 2010. Tallinpitäjän oikeudet ja velvollisuudet. Suomenhevosomistajien keskusliiton jäsenlehti 4. 39-41. viitattu 17.2.2015

Hemmo M. 2009. Sopimusoikeuden oppikirja. Helsinki: Talentum. viitattu 10.2.2015

Hemmo M. 2007. Velvoiteoikeuden perusteet. Helsinki: Yliopistopaino Oikeustieteellinen tiedekunta. viitattu 11.2.2015

Larros H. 2014. Hevosasiantuntija Christopher Wegelius.
http://www.suomenlaki.com/viisi_ajatusta/hevosasiantuntija+christopher+wegelius/a2272327 viitattu 21.2.2015

Helsingin hovioikeus tuomio 13.11.2014 nro 2172, dnro S 14/109. 2014.
<http://www.edilex.fi/lillukka.samk.fi/uutiset/42261?offset=1&perpage=20&phrase=hevostalli&sort=relevance&searchKey=628773> viitattu 17.2.2015

Kaimio T. 2004. Hevosen Kanssa. Helsinki: WSOY. viitattu 19.1.2015

KKO:1991:65 1991.
<http://www.edilex.fi/kko/ennakkoratkaisut/19910065?offset=61&perpage=20&phrase=Sopimussuhteeseen+perustuva+vastuu&sort=timedesc&typeIds%5B%5D=5&searchKey=155186> viitattu 17.2.2015

KKO:1951-II-58 1951.
<http://www.edilex.fi/kko/ennakkoratkaisut/19510058t?offset=1&perpage=20&phrase=El%C3%A4imen+aiheuttama+vahinko&sort=relevance&typeIds%5B%5D=5&searchKey=150207> viitattu 17.2.2015

KKO:1951-II-154 1951.
<http://www.edilex.fi/kko/ennakkoratkaisut/19510154t?offset=1&perpage=20&phrase=El%C3%A4imen+aiheuttama+vahinko&sort=relevance&typeIds%5B%5D=5&searchKey=150261> viitattu 17.2.2015

Korkolaki 20.8.1982/633 1: 3§, 5§ ja 12§ viitattu 20.2.2015

Kuluttajariitalautakunta 2850/36/06 16.10.2007.
<http://www.kuluttajariita.fi/fi/index/kuluttajariitalautakuntaratkaisut/kuluttajariitalautakuntaratkaisu/1378909480498.html> viitattu 21.2.2015

Laki asuinhuoneiston vuokrauksesta 31.3.1995/481 1:8§ viitattu 20.2.2015

Lehtonen P. & Wegelius C. 2005. Hevoskaupan käsikirja. Helsinki: Tietosanoma. viitattu 17.2.2015

Mikkola J., Heinonen J., Penttinen J., Nieminen J., Kestinmäki K., Hollmen M., Saastamoinen M., Lehmonen N., Soini P., Raussi S., Väre R. 2013. Hyvä Hevosenniemi. Espoo: Suomen Hippos. viitattu 10.2.2015

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. 2:10§ viitattu 17.2.2015

Suomenratsastainliitto. Hevonen ja jokamiehen oikeus. 2015
http://www.ratsastus.fi/ratsastuskoulut_ja_tallit/jokamiehen_oikeudet. viitattu 3.2.2015

Puurunen T. & Savela S. 2013. Tallien kokomääräykset käyvät hevosilallisten kukkarolle. Yle
http://yle.fi/uutiset/tallien_kokomaaraykset_kayvat_hevosilallisten_kukkarolle/6795169 viitattu 9.2.2015

Valtioneuvoston asetus 2010. L 10.6.2010/588. viitattu 21.1.2015

Viranta-Kovanen S. & Mannermaa K. 2013. Humman huima historia. Tiede 8, 25-29. viitattu 19.1.2015

Laidunpaikan sopimus

1. Hevosen nimi ja rekisterinumero:

2. Hevosenomistajan tai hevosenhaltijan nimi, osoite ja puhelinnumero:

3. Laitumenomistajan nimi, osoite ja puhelinnumero:

4. Laidunpaikan maksu on _____ €/kuukaudessa, yksittäiset päivät _____ €/vuorokausi.

Laidunpaikan maksu maksetaan joka kuukauden _____ päivä, tilille _____ - _____

5. Laidunpaikka on vuokrattuna ajalle:

- toukokuu
- kesäkuu
- heinäkuu
- elokuu
- syyskuu
- muu, mikä _____ - _____

6. Irtisanomisaika laidunpaikalle on _____ vrk molemminpuolisesti.

Irtisanomisaikana laitumen omistaja on velvoitettu hoitamaan hevosen tämän sopimuksen mukaisesti. Hevosenomistaja on veloitettu maksamaan laidunpaikan maksun tämän sopimuksen mukaisesti. Mikäli hevosenomistaja ei nouda hevosta irtisanomisajan/sopimuksen päättyttyä on laitumenomistajalla oikeus viedä hevonen muuhun hoitoon omistajan kustannuksella. Siitä laitumenomistajan on ilmoitettava viipymättä hevosenomistajalle.

Mikäli laitumenomistaja tai hevosenomistaja laiminlyövät tämän sopimuksen velvoitteensa, on kummallakin osapuolella oikeus irtisanoa laidunsopimus välittömästi päättyneeksi ja hevosenomistajan tulee noutaa hevosensa laitumelta.

7. Laidunpaikan sisältää:

- laitumella on säänsuoja/metsää
- laidunpaikka sisältää kentän käytön
- laidunpaikkaan sisältyy tarvikkeiden säilytysmahdollisuus
- laidunpaikkaan sisältyy pesupaikan ja tallikäyttö hoitotoimenpiteissä

8. Tarkistus ja hoito:

- laitumenomistaja tarkistaa hevosen päivittäin ja ilmoittaa mahdollisista sairastumisista tai loukkaantumisista välittömästi hevosenomistajalle
- laitumenomistaja loimittaa ja hoitaa haavat, hyönteismyrkytyksen tarvittaessa
- hevosenomistaja huolehtii hevosen päivittäisestä tarkistuksesta, loimituksesta, haavojen hoidosta, hyönteismyrkytyksestä

Hätätilanteessa laitumen omistajalla on myös oikeus kutsua eläinlääkäri omistajan kustannuksella, ellei omistajaa välittömästi tavoiteta. Hevosen sairastuessa, loukkaantuessa tai kuollessa on laitumenomistajalla oikeus laskuttaa hevosenomistajalta välittömään apuun käytetyt kulut. Tavanomaisesta terveydenhuollosta ja hyönteismyrkytyksestä päättää ja maksaa hevosenomistaja.

9. Lisäruokinta:

- kivennäinen
- suolakivi
- kaura
- muu, mi-
kä _____

ei sisällä lisäruokintaa

- laitumenomistaja huolehtii, että laitumella on kokoajan saatavilla juomakelpoista vettä
- hevosenomistaja huolehtii, että laitumella on kokoajan saatavilla juomakelpoista vettä

10. Hevoset tarhaavat laitumella ryhmänä laitumen omistaja ja hevostenomistajan kanssa yhteistyössä sovittuina ryhminä. Laidunpaikat ovat vain sosiaalisille hevosille.

11. Hevosella ei ole hevosenomistajan mukaan tarttuvia sairauksia. Terveystilasta tulee kertoa laitumenomistajalle ennen tämän sopimuksen laatimista.

12. Mikäli hevonen sairastuu, loukkaantuu tai kuolee, laitumenomistaja ei ole vastuussa omistajalle aiheutuneesta vahingosta, ellei vahingon voida todeta johtuneen laitumenomistajan huolimattomuudesta.

13. Hevosella

- on vakuutus
- ei ole voimassa oleva vakuutus.

14. Madotuksesta laitumelle saavuttua vastaa:

- laitumenomistaja
- hevosenomistaja

15. Laitumenomistajalla on oikeus pitää hevonen hallussaan tästä sopimuksesta johtuvien maksamattomien saataviensa vakuutena. Mikäli laidunpaikanmaksuja on maksamatta kahden kuukauden ajalta on laitumenomistajalla oikeus:

- Irtisanoa sopimus päättyväksi heti ilman irtisanomisaikaa.
- Anoa Suomen Hippos ry:tä asettamaan ko.hevosenomistajan kaikki hevoset kilpailukieltoon kunnes velka on maksettu.
- Myydä hevonen huutokaupalla, annettuaan omistajalle todistellisesti tiedoksi ainakin yhden maksukehotuksen saataviensa perimiseksi.

Tässä kohdassa mainitusta huutokaupasta on annettava todisteellinen ilmoitus ajankohdasta hevosenomistajalle etukäteen (vähintään 14vrk). Ilmoituksessa on oltava huutokaupan paikka ja ajankohta. Mikäli hevosenomistaja ei suorita laitumenomistajalle hänen saataviaan huutokauppaan mennessä on laitumenomistajalla oikeus myydä hevonen. Tässä tapauksessa hevosen omistus oikeus siirtyy ostajataholle, ilman erillistä kauppakirjaa tai omistajanvaihdosilmoitusta. Hevonen voidaan merkitä Suomen Hippos ry:n rekisteriin uudelle omistajalle.

Talliyrittäjällä on oikeus ottaa kauppahinnasta saatavansa ja myynnistä aiheutuneet kulut. Loppuosa tilitetään hevosenomistajalle 7 vuorokauden kuluessa kaupasta tämän ilmoittamalle tilille. Mikäli hevosenkauppahinta ei täytä saatavia, jää hevosenomistajan ja laitumenomistajan velkasuhde voimaan niiltä osin, joista ei ole saatu suoritusta.

16. Tämän sopimuksen mahdolliset epäselvyydet yritetään ratkaista neuvotte-
luilla. Mikäli neuvottelut eivät johda tulokseen, ratkaistaan riidat talliyrittä-
jän ja hevosenomistajan välillä käsitellään talliyrittäjän kotipaikan käräjäoi-
keudessa.

17. Muut asiat mitä laitumen omistaja ja hevosenomistaja ovat sopineet:

Sopimuksia on laadittu kaksi samanlaista sopimusta kummallekin osapuolelle.

paikka _____

päiväys _____

Hevosenomistaja
allekirjoitus ja nimenselvennys

Laitumenomistaja
allekirjoitus ja nimenselvennys

SUOMEN HEVOSENOMISTAJANKESKUSLIITON TOIMINNANJOHTAJAN
MITJA NUMMENMAAN HAASTATTELU SÄHKÖPOSTITSE 24.2.2015

1. Mitkä ovat yleisimmät ongelmakohdat hevosalan sopimushallinnossa?

Se ettei toimijoilla riitä aikaa/jaksamista tehdä sopimuksia ja sopimukset mielletään kovin yksinkertaiseksi tyyliin kauppakirjassa hevosen nimi ja allekirjoitukset todistamassa, että kaupat on tehty. Ei ymmärretä sopimuksen tekemisen hyötyä. Se turvaa MOLEMPIEN osapuolien oikeuksia, ei vain toisen.

2. Onko näihin ongelmiin löydetty ratkaisuja?

Pyrityttyä levittämään tietoutta valmiista sopimusmalleista, luennoitu, julkaistu lehtijuttuja.

3. Mitä ongelmia/haasteita on karsinapaikkojen vuokrauksen sopimuksissa?

Yleisimpiä ongelmia mitä minulle tulee eteen on irtisanomisaika-asiat, vastuukysymykset kun hevonen hajoaa ja maksamatta jättäminen. Nämä tulee ratkaista sopimuksissa siten, että sopimuksen tekijät eivät joudu hirmuisesti asiaa sopimusta tehdessään miettimään. Esim. monta valintavaihtoehtoa, joista valitaan se mikä on sovittu osapuolten kesken tyyliin irtisanomisaika 2 viikkoa/kk/joku muu mikä

4. Mitä ongelmia/haasteita on laidunpaikkojen vuokrauksen sopimuksissa?

Sama kuin edellä, laidunpaikan vuokrauksessa voisi jotenkin laittaa ehkä oman kohtansa, jossa kuvailtaan olosuhteet (metsätarha, sääsuoja jne.) voi olla maininta annetaanko väkirehua, kivennäisiä lisäksi ja miten vesihuolto hoidetaan?

5. Mitä riskejä näet karsinapaikan/laidunpaikan vuokraamisessa

- hevosenomistajan näkökulmasta
- talliyrittäjän näkökulmasta?

Omistajan osalta että hevonen tulee hoidettua sopimuksen mukaisesti ja

sairastapauksien valvonta, ymmärretään esim. ottaa kipeä varsa sisälle.

Talliyrittäjän osalta suurimmat riskit ovat, että maksuja ei suoriteta tai hevosen käyttäytymisestä laumassa ei anneta riittävää tietoa tai sairauksista ei kerrota.

6. Mitä vastuita tallipaikan vuokraamisessa on

- hevosenomistajalla
- talliyrittäjällä?

Sama kuin yllä, jollakulla hevosella voi olla ongelmia toisen kanssa tarhaamisessa tai voi olla taipumusta mennä 'aidoista läpi'. Tästä tulee yrittäjälle kertoa. Samoin esim. huonoista tallitavoista.

Yrittäjän tulee tuottaa ne palvelut mitä luvataan esim. väkirehuruokinta min., 3 krt / pv.

7. Mitä velvoitteita tallipaikan vuokraamisessa on

- hevosenomistajalla
- talliyrittäjällä?

Vastasinkin jo tähän. Yrittäjä voi vaatia omistajaa vakuuttamaan hevosensa (ei ota muuten talliin). Eläionsuojelulainsäädäntö.

Tarjota kunnolliset olosuhteet asiakkaalle.

8. Mitä mielestäsi tulisi kehittää karsinapaikkojen/laidunpaikkojen vuokraamisessa hevosenomistajan, talliyrittäjän ja sopimushallinnon osalta?

Tämä onkin sitten laajempi kysymys johon työssäsi varmaan pitäisi vastata. Mieti itse näitä asioita ja kun olet kirjoittanut, niin voin kommentoida.

9. Tiedätkö onko riitoja menneet paljon käräjätuomioistuimiin vai miten yleensä selviävät?

Minulle ei tule tietoa miten jutut etenevät. Oikeuksilla uhataan, yritän neuvoa siinä vaiheessa ettei tarvitsisi mennä oikeuteen.

Eläinsuojelutapauksia varmaan menee oikeuteen asti jonin verran.

Pienempi riitoja tuskin kovinkaan paljon. Joitakin vastuujuttuja on mennyt oikeuteen esim. jos hevonen kuolee karsinaan. Onko talli asianmukaisesti tehty ja valvonta hoidettu oikein.

10. Kuinka paljon riitoihin liittyy muita viranomaisia (poliisi, ulosotto jne.)? Harvemmin. Ulosottoviranomaiset joskus soittelevat minulle arvonmäärittäjiä, kun yrittävät periä rahojaan myymällä hevosomaisuutta. Lääninelänlääkärit soittelevat joskus myös arvoasioita, jos ovat ottaneet hevosia husotaan tai aikovat lopettaa niitä eläinsuojeluyhdistyksiä.

11. Mikä on yleensä riidan aiheena?

Yleensä varsinaisia riitoja ei ole näissä asioissa mitä tulisi minulle asti muista kun irtisanomisajoista. Tai sitten tosiaan maksuongelmat ettei omistajaa saada mitenkään kiinni. Hevonen on jätetty tallinpitäjän vastuulle.

12. Millaisia eläinsuojelullisia ongelmia ilmenee karsinapaikkojen/laidunpaikkojen vuokraamiseen liittyen, jos lain rikkomuksia tapahtuu onko eläinsuojelulain rikkojana silloin talliyrittäjä vai hevosomistaja? Harvemmin eläinsuojeluongelmia on yritystoimintaa harjoittavilla. Yleensä ongelmat ovat käsitykseni mukaan ns. harrastajilla, joilla omien hevosten määrä on paisunut liiaksi. Toki myös talliyrittäjä voi väsyä henkisesti ja tulee ongelmia, mutta omistajat näkevät tilanteen heikentymisen varmaan useissa tapauksissa ajoissa kun käyvät tallilla omaa hevosta katsomassa.

13. Millaiseksi näet karsinapaikkojen/laidunpaikkojen vuokraamisen muuttuvan tulevaisuudessa?

Toivottavasti sopimuksia tehtäisiin aiempaa enemmän. Haaveissa olisi, että käytetyistä sopimusmalleista tulisi ns. vakiosopimuksia. Tarkoitetaan, että sopimuksen ehtoja voitaisiin soveltaa tilanteissa, joissa mitään sopimusta ei ole tehty.